

Üzleti SzEmle

2021. január

Impresszum

kiadó: Széchenyi István Egyetem

székhelye: Győr, 9026 Egyetem tér 1.

kiadásért felelős: Dr. Dóry Tibor

szerkesztésért felelős: Dr. Szigeti Cecília

ISSN 2732-3862

A FOKOZATOS JAVULÁSRÓL SZÓLÓ HÍREK IS CÍMLAPRA KERÜLHETNEK

„Folyamatosan zúdulnak ránk a negatív hírek a világ minden részéről: háborúk, éhínségek, természeti csapások, ... betegségek, tömeges elbocsátások, terrorcselekmények. Azok az újságírók, akik le nem zuhant repülőgépekről vagy tönkre nem ment termésről tudósítanak, hamar elveszítenék az állásukat. A fokozatos javulásról szóló történetek ritkán kerülnek címlapokra, pedig sok millió embert érintenek és a hatásuk is drámai mértékű.” – írta a közelmúltban elhunyt svéd tudós, Hans Rosling, a „Tények könyve” című munkájában. Az Üzleti SzEmlé [januári](#) számában arra a lehetetlennek tűnő feladatra vállalkoztunk, hogy megmutatjuk a válság pozitív hatásait. Jó hírekre, bizakodásra okot adó elemzési eredményekre, kedvező folyamatokra is felhívjuk az olvasóink figyelmét.

Több kutató is egyetért abban, hogy a válság hatására csökkentek a digitális transzformáció bevezetése előtt álló akadályok. Más tanulmányok alapján jelentős pozitívum, hogy a távmunka hatására kevesebb a munkahelyi ingázás, jobban össze lehet hangolni a munkát és magánéletet, szervezeti oldalról pedig hatékonyabban érheti el a vállalat a tehetségeket, innovatív folyamatokat alkalmazhat a termelékenység növelése érdekében. Más vizsgálatok szerint a pozitív hatások között azonosítható a családi és társadalmi kohézió erősödése, az egészségügyi ellátási rendszerek hiányainak a megmutatkozása és szükséges fejlesztése, a hazai termékek és szolgáltatások iránti bizalom és kereslet növekedése, a helyi hagyományos életmód fenntartásának igénye, találmányok és innovációk megjelenése, a K+F tevékenységek bővülése, új ideológiai konstrukciók megjelenése, az erőforrások optimális kihasználására és a takarékosagra való törekvés.

Következő számunkban a válságból kivezető egyik megoldási lehetőség, a körforgásos gazdaság új kihívásainak bemutatására vállalkozunk.

Visszatérő olvasóink számára [hírlevél](#) feliratkozási lehetőséget biztosítunk, hogy naprakészen értesüljenek az Üzleti SzEmlé megjelenéséről.

Szigeti Cecília

COVID -19: A SMART WORKING HATÁSA A MENEDZSMENTRE ÉS A MUNKAVÁLLALÓK MENTÁLIS EGÉSZSÉGÉRE VONATKOZÓAN

ABLONCZYNÉ MIHÁLYKA LÍVIA

PhD, egyetemi tanár
Nemzetközi Tanulmányok és Kommunikáció Tanszék
ablne@sze.hu

Kulcsszavak: Covid 19, home office, pozitív következmények, vezetői magatartás

A COVID-19 járvány negatív és/vagy pozitív társadalmi és gazdasági következményeiről, ezen belül a távmunka fokozott megjelenéséről számos hazai és külföldi tanulmány, elemzés jelent meg 2020-ban. A *home office* bevezetése nem újkeletű, de a jelenlegi járványhelyzetben olyan szervezeteknél is alkalmazzák, ahol „békeidőben” nem volt a munkahelyi kultúra része.

A tanulmány szerzői bemutatják és elemzik a távmunka következményeit, elsősorban a menedzsmentre és a dolgozók mentális egészségére vonatkozóan. A helyzetértékelés során a negatív tényezők felsorolása után az olasz kutatók (pl. a távmunka adekvát technológiai háttérrel feltételez, ugyanakkor az általuk vizsgált olasz régiókban 4 munkavállalóból 1 nem rendelkezik a megfelelő eszközzel; direkt ellenőrzés hiánya fennakadást jelenthet a munkavégzésben; munkavállalók izolációja károsan hat a mentális egészségre, stb.) kiemelik, hogy 2017-ben törvényben rögzítették Olaszországban a munkavállalók otthoni munkavégzéséhez való jogát, ami arra kíván következtetni, hogy a COVID-19 járvány megszűnésével az otthoni munkavégzés lehetősége számos területen megmarad, illetve irányadó lesz.

A tanulmány szerzői hangsúlyozzák, hogy az otthoni és/vagy hibrid munkavégzésnek pozitív hatásai is vannak:

- A szervezeteknek újra kell gondolni a munkaszervezéssel kapcsolatos kérdéseket, újabb motivációs eszközök kifejlesztésére lesz szükség.
- A menedzsereknek a munkavállalói stressz-szint csökkentése érdekében fokozott figyelmet kell fordítani a szociális kapcsolatok fenntartására.
- A megváltozott munkavégzési forma rugalmasabb és személyre/csoportra szabott vezetési módszereket igényel.
- Megváltozott munkavégzési forma – új vezetői viselkedés.
- Direkt tudásmegosztás helyett új belső platformok igénybevétele a tudásmegosztásra.
- Mérési és értékelési rendszerek újragondolása.
- A szimbolikus, szervezeti rítusok eltűnése újak kialakítását igényli.
- Digitális kompetencia fejlesztésének hatása van/lesz a teljesítményre.

Javasolt kategória: menedzsment

Forrás: <https://iris.unimore.it/retrieve/handle/11380/1209334/277976/0171.pdf>

DEMB (Dipartimento di Economia Marco Biagi, University di Modena e Reggio Emilia)
Working Papers, Series N. 17.

A JÁRVÁNY HATÁSAI A DIGITÁLIS GAZDASÁGBAN

GAJZÁGÓ GERGŐ

Egyetemi tanársegéd, doktorjelölt
Marketing és Menedzsment Tanszék
gajzago.gergo@sze.hu

Az Informatikai Vállalkozások Szövetsége „A járvány hatásai a digitális gazdaságban” című kutatási gyorsjelentése 149 tagvállalat válaszai alapján készült. A jelentés rámutat, hogy a járvány miatti válság az informatikai szektort sem kímélte, ellentétben azzal az általános vélekedéssel, hogy ebben az iparágban mindenki jól járt, köszönhetően az otthoni munkavégzés és az interneten keresztüli üzletek felértékelődésének. A válaszadók 70%-a számolt be a válság hatására az ügyfelek által elhalasztott megrendelésekről, ahogy ők maguk is halasztották fejlesztéseiket vagy beszerzéseiket.

A válaszadók mély meggyőződése, hogy a digitális ágazatra meghatározó szerep hárul a gazdaság újraindításában, mivel az ágazat egyedülállóan magas multiplikátor hatást gyakorol a gazdaság egészére, valamint az új technológiák (5G, IoT, MI, blokklánc) gyors bevezetése 2023-ra éves szinten csaknem 4 ezer milliárd GDP-többletet eredményezne. Ehhez persze következetes digitális szakpolitika és hatékony intézkedések szükségesek. Ennek érdekében a jelentés konkrét javaslatokat is megfogalmaz. Kiemelten fontos a digitális ökoszisztéma fejlesztése, amiben Magyarország a 28 Uniós országból a 23. helyen áll, a digitális közszolgáltatások tekintetében pedig csak a 26.

A válaszadók 93%-a megteremtette a távmunka technikai feltételeit, 90%-uk használ online és videós eszközöket, valamint szintén 90%-uk fokozott higiéniai előírásokat vezetett be. A válaszadók többsége optimistább, mint a gazdaság többi szereplője. 8%-uk kifejezetten pozitív pénzügyi hatást remél a válság alatt a saját cége tekintetében, míg 14%-uk pozitívan látja az egész szektor helyzetét.

A válság pozitív hatása lehet a digitális kompetenciák kényszerű fejlesztése is, amit szintén támogatni szükséges. A jelentés arra is rámutat, hogy nemzetközi összehasonlításban a digitális ökoszisztéma egyik leggyengébb láncszeme a „digitális technológiák integráltsága”, azaz főleg a KKV-k felkészületlensége. Itt komoly előrelépést hozhat a válság a felhőalapú szolgáltatások igénybevétele és az online beszerzések arányát tekintve.

Kulcsszavak: digitális gazdaság, válság, járvány, elemzés

Javasolt kategória: *Gazdasági elemzés*

Forrás: <https://ivsz.hu/a-jarvany-hatasai-a-digitalis-gazdasagban/>

A VÁLSÁG POZITÍV HATÁSA A DIGITALIZÁCIÓRA

KOLTAI JUDIT PETRA

PhD, egyetemi docens
Gazdasági Elemzések Tanszék
koltaij@sze.hu

A Twilio vállalat által készített tanulmány egy 2020 júniusában zajló nemzetközi felmérés eredményeit tartalmazza a digitális kommunikációval és transzformációval kapcsolatban.

Főbb eredmények:

- Az elemzett vállalatok szerint a digitális kommunikációs stratégiájuk a COVID-19 hatására átlagosan 6 évet fejlődött.
- A vállalati döntéshozók 97%-a egyetértett abban, hogy a COVID-19 felgyorsította a digitális transzformáció folyamatát.
- A válaszok kiértékelése alapján elmondható, hogy a digitális kommunikáció átalakítása kulcsfontosságú szerepet tölt be a jelenlegi üzleti kihívások kezelése szempontjából.
- A válság hatására csökkentek a digitális transzformáció bevezetése előtt álló akadályok (vezetőség jóváhagyásának megszerzése, egyértelmű stratégia hiánya, a korábbi szoftver cseréjének halogatása, időhiány).
- Az elemzett vállalatok 54%-a nagyobb hangsúlyt fektetett többcsatornás kommunikációs megoldásokra; 53%-a új csatornák alkalmazását vezette be a válság során.
- Az elemzett vállalatok 1/3-a a COVID-19 hatására kezdte el az élő chat, valamint az IVR (Interactive Voice Response – automata hangalapú önkiszolgáló) rendszerek alkalmazását.
- Ágazati szinten a technológia, az energetika és az egészségügy területén lehetett a legdinamikusabb fejlődést tapasztalni a digitális transzformáció vonatkozásában.

Kulcsszavak: digitális kommunikáció, digitális transzformáció, stratégia, ágazat

Javasolt kategória: Válságkezelés

Forrás:

Twilio (2020): COVID-19 Digital Engagement Report. <https://www.twilio.com/covid-19-digital-engagement-report>

A KORONAVÍRUS-VÁLSÁG MINT DIGITALIZÁCIÓS KATALIZÁTOR ÉS A GAZDASÁGI ÖNKORREKCIÓ LEHETŐSÉGE

DR. KOPPÁNY KRISZTIÁN

PhD, egyetemi docens, vállalati kapcsolatokért felelős dékánhelyettes
Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
koppanyk<kukac>sze.hu

Előző év decemberében került fel a youtube-ra egy rövid videó Mérő Lászlóról, aki a koronavírus-járvány pozitív hatásai közül annak digitális átállást rendkívüli mértékben felgyorsító hatását, az online oktatásban, s az üzleti és magánjellegű kapcsolattartásban is alkalmazott videochat eszközök gyors és széleskörű elterjedését, használatuk megtanulását emeli ki (Mérő László: Nem vesszük figyelembe, hogy mennyi mindent tanultunk meg a vírus miatt <https://www.youtube.com/watch?v=tE6tJHD8WZw>). Persze mindenkinek hiányzik a fizikai érintkezés, de sok esetben bizony jogosan tesszük fel magunknak a kérdést: miért nem így csináltuk eddig? Hiszen időt, energiát, utazási költséget takarítunk meg, csökkentjük a környezetterhelést, növeljük a kommunikációs és szervezési folyamatok hatékonyságát.

Az említett videó hatására az ünnepek alatt levettem a polcra egyik kedvenc Mérő-könyvemet, amely a gazdasági és biológiai evolúció hasonlóságáról, a pénztőke természetéről, a génekhez hasonló replikátor szerepéről szól (Mérő László: A pénz evolúciója. Darwin és a gazdaság eredete. Tercium Kiadó, 2007, lásd pl. <https://www.lira.hu/hu/ekonyv/tarsadalomtudomany-1/kozgazdasag/a-penz-evolucioja-ekonyv-epub-mobi-1>, illetve az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében megjelent recenzióhoz lásd <https://www.hipo.gov.hu/kiadv/ipsz/200812-pdf/07.pdf>).

A könyvbe itt-ott újra beleolvasgatva fogalmazódott meg bennem néhány gondolat a globalizációval, a diverzitással és az élet hosszú távú fennmaradásának feltételeivel kapcsolatban, különösen a következő idézet kapcsán: „Az élet talán legfontosabb tulajdonsága az, hogy hosszú időn át képes fennmaradni annak ellenére, hogy az egyes egyedek halandóak. *Ehhez feltétlenül szükséges a sokféleség.* Ami halandó, de nem tud sokféle lenni, az nem tud sokáig fennmaradni, mivel a körülmények időről időre megváltoznak.” (i.m. 45. o.)

Márpedig a körülmények a 2020-as évben jelentősen megváltoztak, ami rá kell, hogy döbbsen minket a sokféleség rendkívül fontos szerepére nemcsak a biológia, hanem a társadalom és a gazdaság területén is. A válság hatására talán megvalósul valamiféle önkorrekciónak, amelynek eredményeképp a sokszínűbb, kiegyensúlyozottabb, nagyobb stabilitást és alacsonyabb kockázatokat eredményező gazdasági kapcsolatrendszerek irányába mozdulunk el.

Kulcsszavak: digitalizáció, a tőke természete, globalizáció, diverzitás, hosszú távú fennmaradás, önkorrekciónak

Javasolt kategória: *globalizáció*

Források: <https://www.youtube.com/watch?v=tE6tJHD8WZw>,
<https://www.lira.hu/hu/ekonyv/tarsadalomtudomany-1/kozgazdasag/a-penz-evolucioja-ekonyv-epub-mobi-1>
<https://www.hipo.gov.hu/kiadv/ipsz/200812-pdf/07.pdf>

VÁLSÁGKEZELÉSI INTÉZKEDÉSEK VÁLLALATTULAJDONOSOKTÓL (4. RÉSZ: SZÁLLÍTÓI DIMENZIÓ)

DR. HABIL. KOVÁCS GÁBOR

Habilitált egyetemi docens, szakvezető, dékánhelyettes
Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Email cím: kovacsg@sze.hu

KRAUSZ ZOLTÁN

vállalatépítési szakértő
Email cím: zoltan.krausz@vallalatepites.hu
<https://www.vallalatepites.hu>

Kulcsszavak: gazdasági hatások, válságkezelés, vállalattulajdonosok, (be)szállítók, vállalatépítés

Javasolt kategória: Kis- és középvállalkozások

Forrás: <https://dbei.gov.ie/en/Publications/Business-Continuity-Planning-%E2%80%93-Responding-to-an-Influenza-Pandemic.html>

Az elmúlt hónapokban többkörös interjúk révén 8 középvállalati cégvezető-tulajdonossal térképeztük fel a koronavírus okozta gazdasági krízis kapcsán tett válságkezelési intézkedéseiket és azonosítottunk számos jó gyakorlatot, figyelembe véve az ír gazdasági minisztérium – még az influenza-járvány kapcsán kialakított (majd a covid-19-re aktualizált) – módszertanát, megközelítésmódját. Mindezek alapján, valamint saját vállalatértékelési, vállalatépítési tapasztalatainkat felhasználva jelen összefoglalóban a *szállítói dimenzió mentén* próbáljuk azonosítani a cégeket ért hatásokat és a kapcsolódó intézkedéseket. Az intézkedések egyik legerősebb közös nevezője a szállítókkal történő rendszeres kommunikáció kiépítése a felmerült nehéz helyzet közös megoldására. Ez mindkét fél számára javítja a tervezhetőséget és jellemzően hozzájárul egy terhelt időszakban is a közösen előnyös kapcsolat fenntartásához.

SZÁLLÍTÓI DIMENZIÓ:

Magában foglalja a (be)szállítók áruszállításából és szolgáltatásnyújtásából eredő kötelezettségek, illetve készletszintek optimalizálását.

Hatások leírása:

- A szállítói teljesítések bizonytalansága egyes termékek vonatkozásában megnőhet, a földrajzilag közel levő szállítók felértékelődhetnek
- Új szerződések lelassulnak vagy leállnak, rendelésállomány visszaesése, ami kezelést igényelhet fix lehíváson alapuló szállítói szerződéseknél.
- A gyorsan leértékelődő készletek esetén értékvesztési nyomás léphet fel

Jelenlegi intézkedések leírása:

- Készletcsökkentési program, 2-4 hónapos ütemezéssel
- Fizetés-halasztás, elnyújtás akár két évre
- Bérleti díj csökkentése bérbeadó hitelszolgálati szintjére
- Szállítói előrejelzések bekérése
- Alternatív szállítók felkutatása és megállapodás kritikus alapanyagokból
- Készletek szállítói finanszírozása

- Készlet-visszavásároltatás szállító által
- Alapanyag-készlet megemelése

Tervezett jövőbeli intézkedések leírása:

- Rendszeres (pl. havi) szállítói egyeztetések
- Előnyösebb feltételek kiharcolása a jobb pozícióban lévő szállítóknál.

COVID-19: DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK KERESKEDELME MAGYARORSZÁGON, 2017-24

KOVÁCS NORBERT

Ph.D., egyetemi docens

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék

kovacs@sze.hu

A 2020-as évben a pandémia és a válaszreakciók sorozata erőteljes befolyást gyakorol társadalom, gazdaság mindennapjaira, s a számos hatás között várhatóan a fogyasztási kereslet összetétele, értéke és a mögötte meghúzódó fogyasztói döntések is jelentősen megváltoznak, megváltozhatnak. A folyamatról, összefüggésekről törvényszerűségekről egyelőre keveset tudunk.

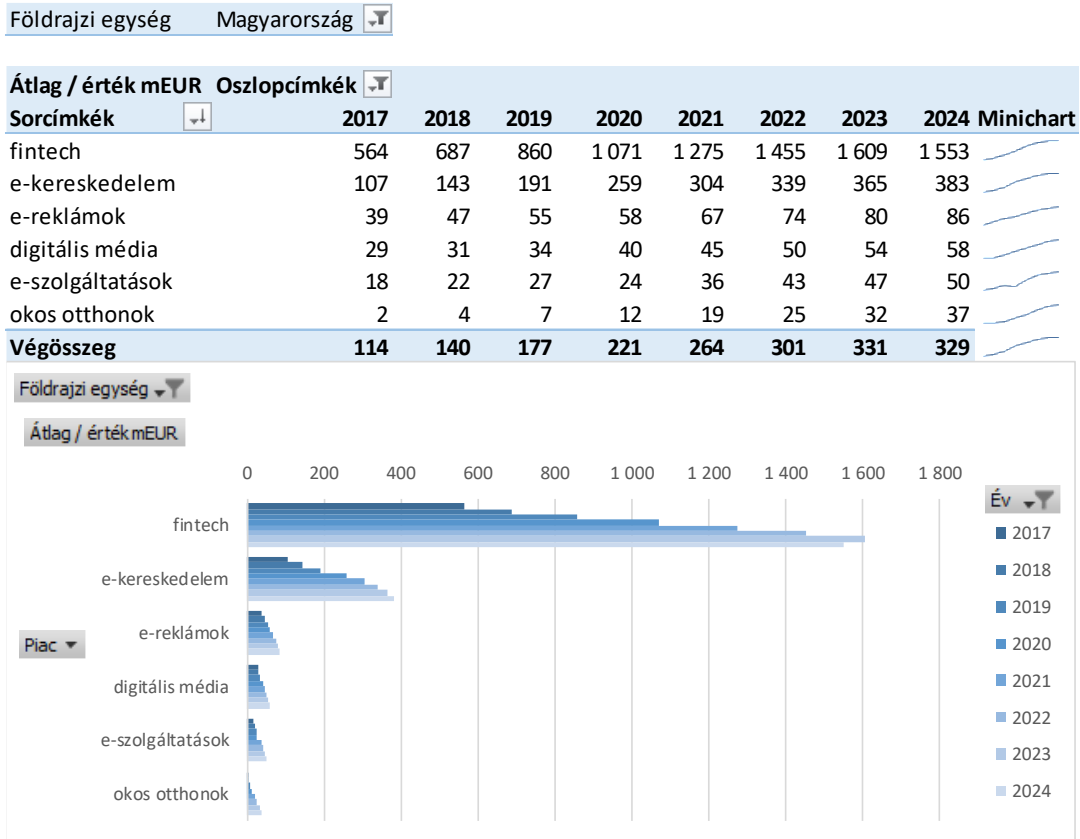
Feltételezhető, hogy a szolgáltatások iránti kereslet még erőteljesebben csoportosul át a részben, vagy egészben digitalizálható szolgáltatások felé. Érdemes tehát egy pillantást vetnünk a digitális szolgáltatások kereskedelmével kapcsolatban látható tendenciákra. A járvány okozta bezártság növekedése várhatóan fokozza a digitális szolgáltatások iránti keresletet. Mivel a piac a nemzetközi gazdasági folyamatokhoz erősen kapcsolódik és ezek által determinált, ezért a folyamatot érdemes kiemelt figyelemmel kísérni.

Magyarországon a digitális szolgáltatások kereskedelmének részpiacai¹ közül forgalmi érték alapon számított méret alapján a fintech szolgáltatások piaca a legjelentősebb, ez után az e-kereskedelem, az e-reklámok, a digitális média, az e-szolgáltatások és az okos otthonok piaca következik. A fintech piac részpiacai az alternatív kölcsönzés, alternatív pénzügyek, digitális pénzügyek, személyes pénzügyek. Az e-kereskedelmi részpiacok a bútorok és berendezések, a divat, az elektrotechnika és média, az étel és szépségápolás, a játékok, hobby, "csináld magad" (DIY). Az e-reklám részpiacok a banner reklámok, hirdetések, kereső reklámok, közösségi média reklámok, valamint a videó reklámok. A digitális média részpiacok a digitális zene, e-kiadványok, az on demand videó és a videójáték piacok. Az e-szolgáltatások részpiacai a fitness szolgáltatások, az online ételszolgáltatás, az online jegyértékesítés, a társskereső szolgáltatások részpiacai. Az okos otthonok részpiacai a biztonság, az ellenőrzés és összekapcsolhatóság, az energia menedzsment, a kényelem és világítás, az okos alkalmazások és az otthoni szórakozás szolgáltatások részpiacai. Mindegyik piac értéke, penetrációja figyelemre méltó növekedést mutat a 2017- 2024-es időintervallumban. (lásd: 1. ábra)

A digitális szolgáltatások piacai közül az okos otthonok piacához kapcsolódó szolgáltatások dinamikája a legjelentősebb. Az éves, nominális növekedési ütem meghaladta a többi digitális szolgáltatáspiacon megfigyelhető növekedést. Az okos otthonokkal kapcsolatos szolgáltatások piaca mellett az e-szolgáltatások növekedése is kimagasló volt. 2020 és 2024 közötti időintervallumban várhatóan minden részpiac növekedése lassulni fog. Az óvatos becslésben a 2020-as év járványügyi helyzete, a telítődés, továbbá a világgazdaságban várható lényeges átalakulás játszik szerepet. (lásd 2. ábra)

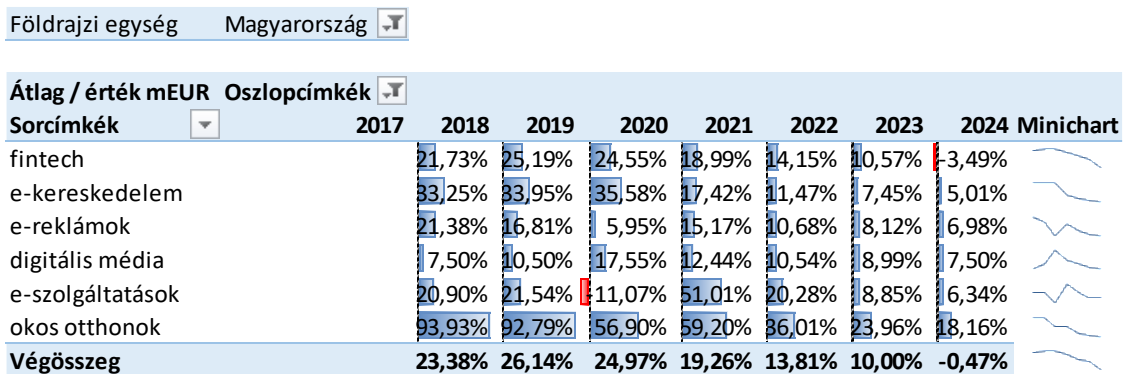
¹ Adottnak tekintjük a www.statista.com piac és részpiac elnevezéseit és ennek lehatárolását.

1. ábra A digitális piacok mérete és növekedési kilátásai Magyarországon

Saját számítás és szerkesztés a www.statista.com adatai alapján

2. ábra A digitális piacok Nominális Növekedési üteme Magyarországon

Saját számítás és szerkesztés a www.statista.com adatai alapján

A digitális szolgáltatások kereskedelmének értéke, növekedése miatt a fogyasztói döntések és a hazai vállalkozások e területen való megjelenésének és erősödésének támogatása kiemelt helyen kell szerepeljen a hazai gazdaság és kereskedelempolitikában a következő 10 évben.

Kulcsszavak: digitális szolgáltatások, fintech, e-kereskedelem, e-reklámok, digitális média, e-szolgáltatások, okos otthonok

Javasolt kategória: Digitális szolgáltatások, digitalizáció

A COVID-19 POZITÍV ÉS NEGATÍV HATÁSAI. A DÉL-ÁZSIAI ORSZÁGOK ELLÁTÁSI LÁNCA KIHÍVÁSAINAK ELEMZÉSE

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár
KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék
kszm@sze.hu

A járvány számos negatív hatása mellett bizonyos pozitív tényezők is megfigyelhetők, amelyek hozzájárulhatnak a társadalmi rendszer egészének újra-illeszkedéséhez és újrászervezéséhez. A cikk egyrészt elemzi a COVID-19 pozitív és negatív hatásait, társadalmi szempontból. Másrészt a dél-ázsiai ellátási lánc lehetséges kihívásaira összpontosít.

A dél-ázsiai országokban jelentős a szolgáltatási szektor, míg az ipari és a mezőgazdasági szektor súlyos károkat szenved a COVID-19 miatt. Különösen a ruházati és textilipar termékei iránti kereslet csökken, mivel a járvány súlyosan érinti az eddigi felvevő piacokat (pl. az USA és az európai országok).

A tanulmány részletesen bemutatja a válsághelyzet okozta pozitív (29 pontban) és negatív (25 pontban) hatásokat. A pozitív hatások között azonosítható többek között a családi és társadalmi kohézió erősödése, az egészségügyi ellátási rendszerek hiányainak a megmutatkozása és szükséges fejlesztése, a hazai termékek és szolgáltatások iránti bizalom és kereslet növekedése, a helyi hagyományos életmód fenntartásának igénye, találmányok és innovációk megjelenése, a K+F tevékenységek bővülése, új ideológiai konstrukciók megjelenése, az erőforrások optimális kihasználására és a takarékosagra való törekvés. Ezek a tendenciák átszervezhetik az ellátási lánc hálózatokat nemzeti és regionális szinten.

A negatív hatások között azonosítható többek között a szinte megoldhatatlannak látszó feladatok és kihívások az egészségügyi és a szociális személyzet számára, a szétzilálódó családi és baráti kapcsolatok, a társadalmi távolságtartás, a félelem és a stressz, az oktatási intézmények működésének a zavarai, a munkahely elvesztése, az elszegényedés, a politikai instabilitás, az ellátási lánc hálózatok hanyatlása (a haszonkulcs hiánya miatt képtelenek folytatni az áruk és egyéb szolgáltatások napi ellátását).

Ha összehasonlítjuk a jelenlegi pandémiás helyzet kezelését számos járvány adta történelmi tapasztalattal, akkor ez fejlesztési lehetőségként használható egy új attitűdkészlet kialakítására és egy újabb nagy fejlődésre, lokális, regionális és globális szinten.

Kulcsszavak: COVID-19, társadalmi – gazdasági – politikai hatások, ellátási lánc, Dél-Ázsia

Javasolt kategória: *Válságkezelés*

Forrás: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40847-020-00107-z>

Karunathilake, K. Positive and negative impacts of COVID-19, an analysis with special reference to challenges on the supply chain in South Asian countries. *Journal of Social and Economic Development* (2020). <https://doi.org/10.1007/s40847-020-00107-z>

COVID-19 JÁRVÁNY POZITÍV ÉS NEGATÍV HATÁSA A FORRÁS- ÉS HULLADÉKÁRAMLÁSRA ÉS A KÉSZLETEKRE

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár

KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

kszm@sze.hu

A világjárvány következtében a világ bruttó hazai terméke (GDP) várhatóan 3,2 - 4,9%-kal csökken (UNDESA, 2020), ami a járvány világgazdaságra gyakorolt súlyos következményeit jelzi, benne az ellátási és termelési láncok megszakadását. Továbbra is bizonytalan, hogy az erőforrás- és hulladékgazdálkodásra gyakorolt általános hatás, valamint az anyag- és energiaáramlás dinamikája pozitív lesz-e. Ebben az összefüggésben a következő két téma vizsgálata elengedhetetlennek tűnik.

1. Világjárvány, amely megkérdőjelezi a jelenlegi ellátási láncok életképességét

A világjárvány rávilágított arra, hogy a globális ellátási láncok kritikusak. A Kínában februárban bevezetett első zárlat feltárta a világgazdaság függését a kínai termeléstől, mivel a fémek, textíliák, műanyagok, autóalkatrészek, elektronikai, orvostudományi és egyéb olyan áruk hiánya jelentkezett, amelyekben Kína a világ legnagyobb exportőre. Március közepe után a világ számos országában lezárási intézkedéseket vezettek be, és ezekben az országokban csökkent a termelés, csökkentve a Kínában gyártott alkatrészek iránti keresletet. Az egészségügyi termékek ellentétes tendenciát mutatnak, és minden országban növekszik a kereslet.

Olyan kritikai tanulmányokra van tehát szükség, amelyek azonosítják az összes árucikket a sérülékeny ellátási láncokban, és javaslatot tesznek ellenállóbbakra, és kialakítanak fenntarthatóbb optimumot a helyi és globális ellátási láncok között.

2. Világjárvány, számos feltárandó lehetséges hatással

A cikk sorra veszi az ipari és szolgáltató szektorban, az agrár, az energia, a szállítás terén, a hulladékgazdálkodási ágazatban, anyagi készletek és társadalmi innováció tekintetében meglevő és várható hatásokat.

A gazdaságok világméretű hanyatlása fontos szerepet játszik a válság utáni anyagi világ alakításában. Az olyan elemzési eszközök kombinációja, mint az anyagáram-elemzés, az életciklus-értékelés, a hálózati elemzés és az input-output elemzés szükségesnek tűnik a COVID-19 járvány következményeinek teljes megértéséhez. Az ilyen elemzések kidolgozása azonban attól függ, hogy képesek vagyunk-e szokatlan adatokat gyűjteni.

Kulcsszavak: COVID-19, ellátási láncok, erőforrás, hulladék- és készletmenedzsment, elemzés

Javasolt kategória: Gazdasági elemzés

Forrás: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7264017/>

Dente, S. M. R. & Hashimoto, S. COVID-19: A pandemic with positive and negative outcomes on resource and waste flows and stocks. *Resources, Conservation and Recycling*, 2020 Oct; 161: 104979. Published online 2020 Jun 2. doi: 10.1016/j.resconrec.2020.104979

A TÁVMUNKA ÚJRAGONOLÁSA A COVID-19 UTÁN

DR. LŐRE VENDEL

PhD, egyetemi docens

Marketing és Menedzsment Tanszék, Kautz Gyula Gazdaságtudomány Kar

lore@sze.hu

Az emberi erőforrás menedzsment folyamatosan kutatja annak a módjait, hogy miként lehet az atipikus foglalkoztatási formákat felhasználni a hatékonyság érdekében. A távmunka az utóbbi 1-2 évtized egyik hívószava volt. A 2020-as pandémia és az azt kísérő karanténintézkedések kikényszerítették a távmunka, vagy divatos kifejezéssel élve a home office használatát. Ez azonban nemcsak kényszer volt, hanem egy lehetőség is, melyet motivációs, hatékonyságfokozási és nem utolsósorban költség szempontokból is komolyan kell venni.

A világvjárvány előtt az volt az emberi erőforrás menedzsment központi irányzata, hogy az irodák kritikus fontosságúak mind a csoportmunka, mind a tehetségek bevonása szempontjából. Ezért a transznacionális vállalatok a legfontosabb metropoliszok frekvenciáért versenyeztek.

Becslések szerint 2020. április elején az amerikai munkavállalók 62%-a dolgozott otthonról, szemben a korábbi 25%-os aránnyal. A pandémia miatt számos munkakörben egyik napról a másikra kellett digitális munkarendre átállni. A McKinsey kutatásai szerint az emberek 80 százaléka arról számolt be, hogy szívesen dolgozik otthon. 41 százalék szerint produktívabb a munkája, mint korábban volt, és 28 százalék szerint nem változott a hatékonyságuk a home office következtében. Megszűnt a munkahelyi ingázás, jobban össze lehetett hangolni a munkát és magánéletet, szervezeti oldalról pedig hatékonyabban érheti el a vállalat a tehetségeket, innovatív folyamatokat alkalmazhat a termelékenység növelése érdekében, és egyúttal csökkenthetők a jövőben az ingatlan költségek.

Fontos megjegyezni, hogy nemcsak pozitív oldala van a távmunkának, így a szerzők rámutatnak arra, hogy egyedien érdemes megvizsgálni azt, hogy az egyes szervezeteknél érdemes-e visszatérni a régi gyakorlathoz, vagy megmaradhat-e a távmunka, mivel ebben a relációban sincs egységes recept. Mindezek nyomán a vállalatoknak négy szempontot érdemes átgondolniuk:

1. A folyamat felépítése, azaz a szervezeti folyamat mely elemei igénylik a fizikai közelséget, és hol válthatók ki digitális infrastruktúrával.
2. Döntés arról, hogy mely munkaköri szerepek végezhetők távolról; hibrid módon; hibrid módon, ha feltétlenül szükséges; vagy helyszínen.
3. Az iroda újratervezése a biztonságos munkavégzés és a hatékonyság figyelembe vételével.
4. Irodák méretének és lokációjának újratervezése, mely csökkentheti a költségeket.

Mindezeket összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a 2020-as járvány nemcsak kihívások elé állította a gazdasági szereplőket, hanem olyan megoldásokat is kikényszerített, melyek önmaguktól csak lassanként alakultak volna ki a satus quo miatt.

Kulcsszavak: távmunka, home office, HR

Javasolt kategória: *Vezetés és menedzsment*

Forrás:

<https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/Organization/Our%20Insights/Reimagining%20the%20office%20and%20work%20life%20after%20COVID%2019/Reimagining-the-office-and-work-life-after-COVID-19-final.pdf?shouldIndex=false>

A VÁLTOZÁS NYERTESEI

REISINGER ADRIENN

PhD, habil, egyetemi docens, dékánhelyettes
Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
radrienn@sze.hu

„Semmi sem állandó, csak a változás maga.” (Hérakleitosz) Minden új helyzet magában hordozza a megújulás lehetőségét és a bizonytalanság félelmét. Utólag már viszonylag könnyebb rálátni, hogy melyik volt inkább fókuszban egy adott helyzetben, ám amíg benne vagyunk, inkább éljük a bizonytalanságot annak minden negatív hozadékaival. Ha az új helyzet kicsit is olyan körülményeket teremt, amiben a félelmek mellett a pozitív hatásokat is meg tudjuk látni, akkor kiderülhet, hogy a változásnak mindig lesznek előnyei is, mindig lesznek előremutató következményei. Jelenleg benne vagyunk a nagy változásban, ahol még talán a negatív hatások uralnak minket, azonban már most látni lehet, hogy bár a változásnak vannak és lesznek elszenvedői, lesznek nyertesei is; és ezt érthetjük a személyes életünk, a társadalmi életünk és a gazdasági élet minden szegmensében egyaránt. Ha szenvedünk, kevésbé látjuk az újat, de közben mégis itt vannak.

A jelenlegi helyzet pozitívumainak meglátását előtérbe helyezve a PwC összeállított egy olyan dokumentumot, melyben összegyűjtötték, hogy kik lehetnek a jelen helyzetben a gazdaság nyertesei, hogyan alakul át a szolgáltatások és a termékek piaca, milyen új rendszerek lépnek régiük helyébe. Hiszen a változás állandó, a világot az új dolgok viszik előre; és bár az átalakulás sokszor lehet fájdalmas, ha az új dolgokat megszokjuk és az életünk részévé válnak, akkor már ez lesz a természetes.

Néhány új jelenséget kiragadva a tanulmányból: on-line vásárlások nagymértékű terjedése, higiéniai termékek piacának bővülése, on-line kommunikációs platformok használata gyakoriságának növekedése, a kiberbiztonság kérdésének még intenzívebb megjelenése, a kockázat megítélésének változása a befektetések terén, virtuális technikák használata, távmunka, a helyi termelés felértékelődése, stb.

A tanulmány azzal a kérdéssel zárul, hogy „Hogyan tovább?” A válasz nem egyszerű, egészen más, ha rövid, ha közép vagy ha hosszú távon gondolkodunk; és az sem mindegy, hogy a változás melyik oldalán állunk. Egyetlen jó megoldás nincs, utak vannak, melyek közül egy idő után választani kell, ehhez jó meglátni az érem pozitív oldalát is.

Kulcsszavak: változás, bizonytalanság, nyertesek, hatások

Javasolt kategória: *Vezetés és menedzsment*

Forrás:

https://www.pwc.com/hu/hu/kiadvanyok/assets/pdf/Kenyserpiheno_helyett_tulorak_avagy_kik_a_COVID-19_nyertesei.pdf

OKOSABB ELLÁTÁSI LÁNCOK SZÜKSÉGESEK EGY KISZÁMÍTHATATLAN VILÁGBAN

Dr. SÜLE EDIT

PhD, Egyetemi docens
Marketing és Menedzsment Tanszék
sedit@sze.hu

Az IBM legújabb tanulmánya új megközelítést ajánl ellátási láncok kezelésére a cégeknek, akik az utóbbi időszakban megtapasztalták a kiszámíthatatlan igények és az ellátási fennakadások saját működésükre gyakorolt megsokszorozódó hatásait. Az új szemlélet és módszerek az aktuális helyzettől függetlenül is új fejlődési pályát kínálhatnak, viszont ezek szükségessége, előnyei most fokozottan érzékelhetők, és új megoldásként sokat ígérhetnek azoknak, akik ebbe az átalakításba most belevágnak.

Az új nézőpont ötvözi a folyamatos fejlesztés és az integrált tervezés eszközeit és gyakorlatát. Erre azért van szükség, mert a céges felmérések legújabb eredményei szerint a cégek elsősorban reaktív módon kezelték a járvány okozta változásokat, a cégvezetőknek kevés energiája maradt a jövőre vonatkozó stratégiákkal foglalkozni, ill. proaktív módon felkészülni az ismeretlen jövőre. Utóbbit teszi lehetővé az adatalapú tervezés és működés-irányítás kialakítása, amihez egy réteges felépítésű ún. „irányítótorny” (control tower) felépítését javasolják. Ennek lényege, hogy valós adatokra épülő (1. réteg), dinamikus folyamatokat építsünk ki (2. réteg), amik biztosítják a működésünk átláthatóságát (3. réteg), mesterséges intelligencia segítségével, ill. a célszerűen kialakított mutatószám-rendszer vizualizálásával (dashboard) gyorsítsuk fel a döntési folyamatokat, és próbáljuk meg előre látni az eddig megjósolhatatlant. A cég tanácsai gyakorlati lépésekkel segítenek abban, hogy mik legyenek az első lépések a szemléletváltás, és egy új működési módra való áttérés folyamatában.

Kulcsszavak: ellátási láncok, kiszámíthatatlanság, folyamatos-intelligens tervezés (CIP), adatalapú működés

Javasolt kategória: *Kis- és közepes vállalkozások*

Forrás: <https://www.ibm.com/thought-leadership/institute-business-value/report/smarter-supply-chains>

AZ OECD GAZDASÁGI ELŐREJELZÉSEI, 2020. DECEMBER

VÖLGYI KATALIN

PhD, egyetemi adjunktus
Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék
volgyi.katalin@sze.hu

Az OECD gazdasági előrejelzései (2020. december) a pandémia kitörése óta először kedvezőek. A védőoltások fejlesztésében és a kezelési módok területén tapasztalt előrelépések csökkentik a bizonytalanságot. A jelentős kormányzati és jegybanki beavatkozásoknak köszönhetően számos szektorban megindult a fellendülés, bár a fizikai távolságtartás miatt a szolgáltatások egy része továbbra is szenved. A foglalkoztatás terén részben szintén megfigyelhető a javulás, ugyanakkor továbbra is sokan alulfoglalkoztatottak. A vállalatok többsége túlélte a válságot, de pénzügyileg jelentősen meggyengült. A különböző szakpolitikai intézkedések nélkül a gazdaság és a társadalom sokkal súlyosabb helyzetbe került volna. Az OECD előrejelzései szerint a következő két évben a globális gazdaság újra lendületbe jön. A globális GDP 2021 végén elérheti a pandémia előtti szintjét. Az OECD 2021-re 4%-os, 2022-re pedig 3,75%-os globális GDP-növekedést jósol. A fellendülés azonban egyenlőtlenül fog eloszlani az országok között, amely tartós változást eredményezhet a világgazdaságban. Kínában már korábban elindult a gazdasági fellendülés. 2021-ben a kínai gazdaság erőteljes növekedése várható. Az ázsiai ország a világgazdaság teljes növekedésének egyharmadáért felel majd. Az OECD gazdaságok 2021-ben – várhatóan – 3,3 százalékkal fognak növekedni, de a 2020-as mély recesszióból csak részlegesen lábálnak ki, vagyis Európa és Észak-Amerika globális növekedéshez való hozzájárulása csökkeni fog. Az OECD előrejelzésében külön kiemeli, hogy továbbra is fontos az állami beavatkozás. A válság kezelése érdekében mindenképpen szükséges az egészségügybe, oktatásba és a fizikai és digitális infrastruktúrába történő állami befektetések növelése, a szegénység és a jövedelmi egyenlőtlenségek csökkentése, valamint a nemzetközi együttműködés erősítése.

Kulcsszavak: pandémia, gazdasági előrejelzés, Kína, OECD országok

Javasolt kategória: *Gazdasági elemzés*

Forrás: <http://www.oecd.org/economic-outlook/december-2020/>